

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หลักสูตร “พ็อนออนซอนงามอนไ่คำ”
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สาระที่ 1 ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน เวลา 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

1. สาระสำคัญ

นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานสะท้อนให้เห็นถึง ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเป็นเครื่องทรงคุณค่า แห่งวัฒนธรรมและเป็นวิถีสร้างมนุษย์สัมพันธ์

2. ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 มีความรู้ความเข้าใจความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน
- 2.2 มีความตระหนักถึงคุณค่าของนาฏศิลป์พื้นเมือง

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนเรียนรู้

5. สาระการเรียนรู้

- ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

6. หลักฐานการเรียนรู้ชั้นงาน/ภาระงาน

- 6.1 ผลการทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน
- 6.2 ผลงานกลุ่มการทำใบงานเรื่องความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานและการนำเสนอ
- 6.3 ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นจุดประกายความคิด

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.6)
2. ครูนำสื่อ YouTube ให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนตอบคำถามว่า เชิงแหงไข่มดแดงเกี่ยวข้องกับภาคอีสานอย่างไร แนวคำตอบ วิถีชีวิต การทำมาหากิน

ขั้นสะกิดให้ค้นคว้า

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลาง ค่อนข้างอ่อน และอ่อน
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่องความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.7) แล้วบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกการอ่าน (เอกสารหมายเลข 1.8)

ขั้นนำพาสู่การปฏิบัติ

1. เมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มบันทึกความรู้ที่ได้ลงในแบบบันทึกการอ่านแล้ว
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงาน เรื่องความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.9)

ขั้นจัดองค์ความรู้

1. ครูอธิบายถึงความสำคัญของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานให้นักเรียนฟังว่า นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานมีความสำคัญ คือ นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเป็นเครื่องทรงคุณค่าแห่งวัฒนธรรมและเป็นวิถีสร้างมนุษย์สัมพันธ์ จากนั้นครูใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น ดังนี้
 - นักเรียนจะนำนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานไปช่วยเหลือบริการสังคมและชุมชนได้อย่างไร

ชั้นนำเสนอควบคุมการประเมิน

นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอใบงานที่หน้าชั้นเรียน
ครูตรวจสอบความถูกต้องและแนะนำส่วนที่บกพร่อง

8. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

- 8.1 เอกสารหมายเลข 1.6 แบบทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์
พื้นเมืองอีสาน
- 8.2 เอกสารหมายเลข 1.7 ใบความรู้ที่ 1 ความหมายและที่มาของนาฏศิลป์
พื้นเมืองอีสาน
- 8.3 เอกสารหมายเลข 1.8 แบบบันทึกการอ่าน
- 8.4 เอกสารหมายเลข 1.9 ใบงาน เรื่องความหมายและที่มาของนาฏศิลป์
พื้นเมืองอีสาน
- 8.5 เอกสารหมายเลข 1.10 แบบบันทึกคะแนน แบบทดสอบก่อนเรียน
สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน
- 8.6 เอกสารหมายเลข 1.11 แบบประเมินผลงานกลุ่มจากใบงาน
เรื่อง ความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานและการนำเสนอ
- 8.7 เอกสารหมายเลข 1.12 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

9. กระบวนการวัดและประเมินผล

หลักฐานการเรียนรู้ (ภาระงานชิ้นงาน ที่ต้องการประเมิน)	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้		
	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือวัด และประเมินผล	เกณฑ์การวัด และประเมินผล
ผลการทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์ พื้นเมืองอีสาน	ทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน	แบบทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.6)	ทำแบบทดสอบครบ 10 ข้อ
ผลงานกลุ่มจากใบงาน เรื่อง ความหมายและที่มา ของนาฏศิลป์พื้นเมือง อีสานและการนำเสนอ	ตรวจผลงานสังเกตและ ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินผลงานกลุ่มจากใบงาน เรื่อง ความหมายและที่มา ของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน และการนำเสนอ (เอกสารหมายเลข 1.11)	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ผลการประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	- สังเกตแบบมีส่วนร่วม ในชั้นเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม (เอกสารหมายเลขที่ 1.12)	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

10. กิจกรรมเสนอแนะ

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางชีวานันท์ คนองมาก)

ครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

11. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

12. บันทึกผลหลังกระบวนการเรียนรู้

12.1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการทดสอบก่อนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

.....
.....
.....

ผลงานกลุ่มการทำใบงานเรื่องความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมือง
อีสานและการนำเสนอ

.....

ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

.....

12.2 ข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

.....

ลงชื่อ.....

(นางชิวานันท์ คนองมาก)

ครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หลักสูตร “พ็อนออนซอนงามอนไ่คำ”
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สาระที่ 1 ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน เวลา 2 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์
 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

1. สาระสำคัญ

การแสดงพื้นเมืองอีสานแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอีสานเหนือ กับกลุ่มอีสานใต้ เป็นการแสดงที่มีทำรำและทำนองดนตรี ที่สนุกสนาน รวดเร็ว สร้างความสุขให้กับคนในท้องถิ่น เป็นมรดกในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ไว้สืบไป

2. ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์การเรียนรู้

สามารถจำแนกรูปแบบและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานได้

3. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ความสามารถในการคิด

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- มีวินัย
- ใฝ่เรียนเรียนรู้
- รักความเป็นไทย

5. สารการเรียนรู้

รูปแบบและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

ความสำคัญ คุณค่าของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

6. หลักฐานการเรียนรู้ชิ้นงาน/ภาระงาน

6.1 ผลงานเดี่ยว เรื่องรูปแบบและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

6.2 ผลงานกลุ่ม ผังความคิด วิเคราะห์ อภิปรายและนำเสนอ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

6.3 ผลการทดสอบหลังเรียน สารที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

6.4 ผลการผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานเดี่ยว

6.5 ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7. กระบวนการเรียนรู้

ขั้นจุดประกายความคิด

1. ครูเปิดยูทูปการแสดงเซิ้งแห่ไข่มดแดงให้นักเรียนดู

2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิดโดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้

– นักเรียนเคยชมการแสดงนี้หรือไม่

– การแสดงนี้คือการแสดงอะไร

– การแสดงนี้เป็นการแสดงของภูมิภาคใด

ขั้นสืบค้นความรู้และสารสนเทศ

1. ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ เรื่อง เขตพื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เอกสารหมายเลข 1.13)

2. ให้นักเรียนทำใบงาน เรื่อง เขตพื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เอกสารหมายเลข 1.14)

ขั้นนำพาสู่การปฏิบัติ

1. ครูให้นักเรียนเล่นเกมการแสดงปริศนา โดยครูอธิบายวิธีการเล่นเกม ดังนี้ ให้นักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม และครูนำสลากชื่อชุดการแสดงพื้นเมืองอีสานใส่ไว้ในกล่องดังตัวอย่าง

เรือมอันเร	เรือมกันตรึม	พ็อนญไทสกลนคร	รำไล่ทั้งบั้ง	เซิ้งแห่ไข่มดแดง
------------	--------------	---------------	---------------	------------------

2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมากลุ่มละ 1 คน โดยผู้แทนกลุ่มจะต้องหยิบสลากชื่อชุดการแสดงในกล่อง แล้วดูว่าเป็นการแสดงอะไร จากนั้นใบคำ โดยแสดงท่าทางห้ามใช้เสียง เพื่อให้เพื่อนในกลุ่มของตัวเองทาย ครูให้เวลาในการทายคำ กลุ่มละ 1 นาที ทายถูกต้อง 2 คะแนน กลุ่มไหนได้คะแนนมากกว่า กลุ่มนั้นชนะ

ขั้นจัดองค์ความรู้

1. นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ทำใบงาน วิเคราะห์แสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานที่สนใจ (เอกสารหมายเลข 1.15)
2. เลือกการแสดงพื้นเมืองอีสานที่สนใจกลุ่มละ 1 การแสดงจากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย
3. ร่วมสรุปการวิเคราะห์และการอภิปรายเป็นผังความคิดลงในกระดาษ บรูฟส์ ที่ครูแจก พร้อมตกแต่งให้สวยงาม

ขั้นนำเสนอควบคุมการประเมิน

1. นักเรียนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนทีละกลุ่มโดยครูเป็นผู้ตรวจสอบและให้คำแนะนำ
2. ครูร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้ การแสดงพื้นเมืองอีสานแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอีสานเหนือ กับกลุ่มอีสานใต้เป็นการแสดงที่ที่ทำไร่และทำนาของดนตรี ที่สนุกสนาน รวดเร็ว สร้างความสุขให้กับคนในท้องถิ่น เป็นมรดกในท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์ไว้สืบไป
3. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้
 - ถ้านักเรียนเป็นทิวทัศน์วัฒนธรรมนักเรียนจะนำการแสดงพื้นเมืองอีสานชุดใดไปเผยแพร่ เพราะอะไร
4. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน สาระที่ 1 ความรู้พื้นฐานนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.16)

8. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- 8.1 ยูทูปเกี่ยวกับการแสดงเชิงเหย้าไข่มดแดง
- 8.2 เอกสารหมายเลข 1.13 ใบความรู้เรื่อง เรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 8.3 เอกสารหมายเลข 1.14 ใบงาน เรื่อง เรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

8.4 เอกสารหมายเลข 1.15 ใบบางเรื่อง วิเคราะห์แสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน
ที่สนใจ

8.5 เอกสารหมายเลข 1.16 แบบทดสอบหลังเรียน สาระที่ 1 ความรู้พื้นฐาน
นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

8.6 กระดาษบุรูปส์ สีเมจิก

8.7 เกมการแสดงปริศนา

8.8 เอกสารหมายเลข 1.17 แบบประเมินผลงานเดี่ยวจากใบบาง เรื่อง รูปแบบ
และลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

8.9 เอกสารหมายเลข 1.18 แบบประเมินผลงานกลุ่ม ฟังความคิดเรื่องนาฏศิลป์
พื้นเมืองอีสานที่สนใจและการนำเสนอ

8.10 เอกสารหมายเลข 1.19 แบบบันทึกคะแนนผลการทดสอบทดสอบหลังเรียน
สาระการเรียนรู้ที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

8.11 เอกสารหมายเลข 1.20 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเดี่ยว

8.12 เอกสารหมายเลข 1.21 แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

9. กระบวนการวัดและประเมินผล

หลักฐานการเรียนรู้ (ภาระงานชิ้นงาน ที่ต้องการประเมิน)	การวัดและประเมินผลการเรียนรู้		
	วิธีการวัด และประเมินผล	เครื่องมือวัด และประเมินผล	เกณฑ์การวัด และประเมินผล
ผลงานเดี่ยว เรื่องเรื่องเขต พื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เอกสารหมายเลข 1.14)	ตรวจผลงาน	แบบประเมินผลงานเดี่ยวจากใบบาง เรื่องเรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมด้าน นาฏศิลป์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เอกสารหมายเลข 1.17)	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ผลงานกลุ่ม การนำเสนอ ฟังความคิดเรื่องการแสดง พื้นเมืองอีสานที่สนใจ (เอกสารหมายเลข 1.15)	ตรวจผลงานสังเกต และประเมินการ นำเสนอผลงาน	แบบประเมินผลงานกลุ่ม การนำเสนอ ฟังความคิดเรื่องการแสดงพื้นเมือง อีสานที่สนใจ (เอกสารหมายเลข 1.18)	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ผลการประเมินพฤติกรรม การทำงานเดี่ยว	- สังเกตแบบ มีส่วนร่วมในชั้นเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรม การทำงานเดี่ยว (เอกสารหมายเลข 1.20)	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ผลการทดสอบทดสอบ หลังเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์ พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.19)	ทดสอบหลังเรียนเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์ พื้นเมืองอีสาน	แบบทดสอบหลังเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (เอกสารหมายเลข 1.19)	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

10. กิจกรรมเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางชีวานันท์ คนองมาก)

ครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

11. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร

.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

12. บันทึกผลหลังกระบวนการเรียนรู้

12.1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลงานเดี่ยว เรื่องรูปแบบและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

.....
.....

ผลงานกลุ่ม ฟังความคิด วิเคราะห์ อภิปรายและนำเสนอ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

.....
.....

ผลการทดสอบหลังเรียน สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

.....

.....

.....

ผลการผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานเดี่ยว

.....

.....

ผลการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

.....

.....

12.2 ข้อคิดเห็นเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางชีวานันท์ คนองมาก)

ครู

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบทดสอบก่อนเรียน
สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน
 2. เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
 3. เวลาในการทำแบบทดสอบ 15 นาที
 4. ให้นักเรียนระบายด้วยดินสอดำลงในช่องตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด
- ในกระดาษคำตอบเพียงข้อเดียว

<p>1. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน</p> <p>ก. การแสดงที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม การละเล่น และวรรณกรรมของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>ข. การรำรำ ดนตรี บทร้อง ของท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>ค. การแสดงประจำท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นแสดงที่นำกลอง ทำให้ผู้คนตื่นเต้น</p> <p>ง. การแสดงที่ประกอบไปด้วย ฟ้อน เซิ้ง ลำ</p> <p>2. ศิลปะการแสดงที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือข้อใด</p> <p>ก. ระบำเก็บใบชา ข. เต็นท์กำรำเคียว</p> <p>ค. ระบำร่อนแร่ ง. เซิ้งแห่ไข่มดแดง</p> <p>3. นาฏศิลป์ในข้อใดแสดงเพื่อเช่นสรวงบูชาเทพเจ้า</p> <p>ก. โส้ท่งบั้ง</p> <p>ข. เซิ้งแห่ไข่มดแดง</p> <p>ค. เซิ้งกระต๊อบข้าว</p> <p>ง. รำมโนราห์เล่นน้ำ</p>	<p>4. การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานข้อใดสัมพันธ์กัน</p> <p>ก. ฟ้อนแคน-การเกี่ยวพาราลี</p> <p>ข. ฟ้อนบายศรีสู่ขวัญ-การประกอบอาชีพ</p> <p>ค. ฟ้อนมโนราห์เล่นน้ำ-วรรณกรรมท้องถิ่น</p> <p>ง. มวยโบราณ-แสดงเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ในท้องถิ่น</p> <p>5. การแสดงโล้ท่งบั้งผู้แสดงใช้อุปกรณ์ใดมากระแทกกับพื้น เพื่อให้เกิดเสียงดังเป็นจังหวะ</p> <p>ก. ก้อนหิน ข. กรับ</p> <p>ค. กระบอกไม้ไผ่ ง. ไม้คมแฝก</p> <p>6. จังหวัดใดไม่ได้อยู่ในกลุ่มนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเหนือ</p> <p>ก. หนองคาย ข. สกลนคร</p> <p>ค. นครพนม ง. บุรีรัมย์</p> <p>7. การแสดงพื้นเมืองอีสานข้อใดอยู่ในกลุ่มอีสานเหนือทั้งหมด</p> <p>ก. ศรีโคตรบูรณ์ ฟ้อนภูไท หมอลำ</p> <p>ข. ฟ้อนไทญ้อ เรือมอันเร ฟ้อนตั้งหวาย</p> <p>ค. เรือมกันตรึม เรือมอันเร หมอลำ</p> <p>ง. เรือมกันตรึม ศรีโคตรบูรณ์ ฟ้อนสาละวัน</p>
---	--

<p>8. ต.ญ.พลอย รับชมการแสดงมโนราห์เล่นน้ำ หลังจากชมเสร็จจึงเข้าไปค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่อง ท้าวสีทัน-มโนราห์ การแสดงมโนราห์เล่นน้ำ จึงให้คุณค่าด้านใดแก่เด็กหญิงพลอยมากที่สุด</p> <p>ก. ด้านความบันเทิง</p> <p>ข. ด้านการศึกษา</p> <p>ค. คุณค่าด้านจริยธรรม</p> <p>ง. คุณค่าด้านความคิด</p> <p>9. เพราะเหตุใดจึงต้องอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน</p> <p>ก. เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น</p> <p>ข. เพราะเป็นการแสดงที่มีอุปกรณ์ ประกอบการแสดงราคาแพง</p> <p>ค. เพราะทำให้ประเทศมีรายได้มาก</p> <p>ง. เพราะทำให้คนในประเทศมีอาชีพ</p>	<p>10. เรือมอญเร เป็นการแสดงนาฏศิลป์ที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตชาวอีสานในเรื่องใด</p> <p>ก. ประเพณีพิธีกรรมความเชื่อ</p> <p>ข. วรรณกรรมอีสาน</p> <p>ค. การประกอบอาชีพ</p> <p>ง. การละเล่นและเกี่ยวพาราสี</p>
--	--

ใบความรู้ที่ 1

เรื่องความหมายและที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

ความหมายของนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการฟ้อนรำเป็นศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อความบันเทิงใจ เป็นศิลปะที่มีความงดงามทุกด้านทั้งด้านการร่ายรำ ดนตรี และบทขับร้อง

ความหมายของนาฏศิลป์พื้นเมือง

พื้นเมือง หมายถึง เฉพาะเมือง เฉพาะท้องถิ่น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2539, หน้า 403)

อีสาน หมายถึง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2539, หน้า 653)

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการละครหรือการฟ้อนรำ ซึ่งมนุษย์คิดค้น เลียนแบบ ดัดแปลงขึ้นตามธรรมชาติด้วยความประณีตลึกซึ้ง เต็มไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน (อุดม เขยกิจวงศ์, 2546, หน้า 214)

นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเกิดจากการละเล่นของชาวบ้าน เพื่อความสนุกสนาน เพื่อประกอบในพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่น ต่อมาเมื่อสภาพแวดล้อมของสังคมเปลี่ยนแปลงไป การละเล่นของแต่ละท้องถิ่นก็มีการปรับเปลี่ยนและสร้างเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของตนเองขึ้น จนกลายเป็นการแสดงประจำท้องถิ่นที่เรียกว่า นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน (สุมลมาลย์ นิเมเนติพันธ์, 2551, หน้า 141)

ที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานจะสะท้อนการแสดงออกในรูปฟ้อน เซิ้ง และลำ ในรูปแบบต่าง ๆ อันสะท้อนถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม การละเล่น และวรรณกรรมของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งมีที่มามีดังนี้

1. แสดงเพื่อเชนสรวงบูชาเทพเจ้า เป็นการแสดงเพื่อเคารพต่อสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ หรือเชนสรวงบูชาดวงวิญญาณของผู้ที่ล่วงลับไป เช่น รำไซ้ท่งบั้ง (รำไซ้ท่งบั้ง เป็นการแสดงที่กล่าวถึงพิธีกรรมความเชื่อของชาวไร่ที่อาศัยอยู่ในบริเวณสกลนครและนครพนม

ในการประกอบพิธีเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย ชาวใส่จะใช้กระบองไม้ไผ่มากระทบพื้น เพื่อให้เกิดเสียงดังเป็นจังหวะ)

ที่มา : <https://sites.google.com/>

2. แสดงเพื่อความสนุกสนานในเทศกาลต่าง ๆ เป็นการรำเพื่อการรื่นเริงของกลุ่มชนตามหมู่บ้านในโอกาสต่าง ๆ หรือการเกี่ยวพาราสีกันระหว่างชายหญิง เช่น ฟ้อนแคน (ฟ้อนแคน ได้นำเสนอบรรยากาศการเกี่ยวพาราสี เล่นสนุกสนานกันระหว่างหนุ่มสาวชาวบ้าน โดยใช้แคนเป็นอุปกรณ์หลัก หรือเป็นสื่อ)

ที่มา : <http://www.isan.clubs.chula.ac.th/folkdance/?transaction=fornkaen.php>

3. แสดงเพื่อความเป็นสิริมงคล เป็นการแสดงรำเพื่อความยินดีในโอกาสสำคัญในงานมงคลต่าง ๆ หรือใช้ในโอกาสต้อนรับแขกผู้มาเยือน เช่น ฟ้อนบายศรีสู่ขวัญ บายศรีสู่ขวัญ จึงหมายถึงการรวบรวมเรียกเอาหรือเชิญสิริมงคลต่าง ๆ ด้วยกิริยาวิธีทางกาย ทางวาจา และทางใจ ให้มาสถิตที่ขวัญ เพื่อความเจริญรุ่งเรือง เพื่อความสุข สวัสดิ์

ที่มา : ชีวานันท์ คนองมาก (2559)

4. แสดงเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นการแสดงเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ วรรณกรรม วัฒนธรรม และประเพณีเพื่อสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จัก เช่น ฟ้อนมโนราห์เล่นน้ำซึ่งเป็นการฟ้อนที่ได้ดัดดองเนื้อหามาจากวรรณกรรมพื้นเมือง อีสาน-ล้านช้าง เรื่อง “ท้าวสีทน-มโนราห์” หรือในท้องที่ภาคกลางของไทยรู้จักในเรื่อง “พระสุธนมโนราห์” อันเป็นเรื่องที่มีเค้ามาจากชาดกทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นวรรณกรรมที่แพร่หลายอย่างมาก ทั้งในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=>

ใบงาน เรื่อง ที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำใบงานที่ โดยนำข้อความเกี่ยวกับ
ที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน เขียนเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ตอนที่ 2

คำชี้แจง เขียนแผนผังความคิด แสดงที่มาของนาฏศิลป์ไทยและนำเสนอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตอนที่ 1 กลุ่มที่.....

- สมาชิก 1. เลขที่.....
 2. เลขที่.....
 3. เลขที่.....
 4. เลขที่.....

รำไ้ทั้งบั้ง

พ็อนแคน

พ็อนบายศรีสู่ขวัญ

รำมโนราห์เล่นน้ำ

1. นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานที่แสดงเพื่อความสนุกสนานในเทศกาลต่าง ๆ
ได้แก่
2. นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานที่มาจากการเซ่นบวงสรวงบูชาเทพเจ้า
ได้แก่
3. นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานที่แสดงเพื่อความเป็นศิริมงคล
ได้แก่
4. นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานที่แสดงเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
ได้แก่.....

ตอนที่ 2 กลุ่มที่.....

- สมาชิก 1. เลขที่.....
2. เลขที่.....
3. เลขที่.....
4. เลขที่.....

คำชี้แจง เขียนแผนผังความคิด แสดงที่มาของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

ใบความรู้ที่ 2

เรื่องเขตพื้นที่วัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วย 19 จังหวัดนั้น เป็นภาคที่มีเนื้อที่มากที่สุดในประเทศไทย แม้จะเป็นดินแดนที่แห้งแล้ง กันดาร ยากจน และมีปัญหามากมายก็ตาม แต่ดินแดนที่เรียกว่า “ภาคอีสาน” นี้ นับว่าเป็นอยู่อารยธรรมที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่อดีตอันยาวนานบนที่ราบสูงซึ่งมีรูปร่างคล้ายสี่เหลี่ยมจัตุรัสนี้ ลักษณะภูมิประเทศของภาคอีสานนั้นเป็นที่ราบกว้างใหญ่ เรียกว่าที่ราบสูงโคราช เนื้อที่ของภาคอีสาน 2 ใน 3 เป็นพื้นที่ในเขตลุ่มแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี โดยมีเทือกเขาเพชรบูรณ์และดงพญาเย็นด้านตะวันตก เทือกเขาสนกำแพงและพนมดงรักกั้นเป็นแนวทางด้านใต้ และอีกด้านหนึ่งมีลำน้ำโขงทอดยาวตลอดจากทิศเหนือจรดตะวันออกเฉียง ซึ่งกั้นพรมแดนระหว่างประเทศลาวกับประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากสภาพทางด้านภูมิศาสตร์ จึงอาจแบ่งภาคอีสานได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ภาคอีสานเหนือและภาคอีสานใต้

นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเหนือ

ภาคอีสานเหนือเริ่มจากบริเวณที่สูงและภูเขาทางด้านใต้ และทางตะวันตกไปจรดแม่น้ำโขงตอนเหนือและทางตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีเทือกเขาภูพานกั้นแบ่งบริเวณออกเป็นพื้นที่ราบตอนบน ซึ่งเรียกว่า “แอ่งสกลนคร” ได้แก่ บริเวณจังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม ชัยภูมิ หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี สกลนคร มหาสารคาม ร้อยเอ็ด เลย มุกดาหาร ยโสธร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ ซึ่งคนส่วนใหญ่จะใช้ภาษาไทยอีสานหรือภาษาลาว เพราะชนกลุ่มนี้สืบทอดวัฒนธรรมมาจากกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง โดยบรรพบุรุษจะอพยพมาจากดินแดนล้านช้าง ซึ่งอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงข้ามมาตั้งภูมิลำเนาในภาคอีสานในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งคนส่วนใหญ่ในภาคอีสานนี้เรียกโดยทั่วไปว่ากลุ่มไทยลาว และยังมีชนกลุ่มน้อยบางส่วนอาศัยอยู่โดยทั่วไป คือ ผู้ไท แสก ย้อ ไล่ ไย้ย ฯลฯ

ในภาคอีสานเหนือนี้มีศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์ที่เรียกว่าหมอลำ ซึ่งเป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่ใหญ่ที่สุดในภาคนี้ นอกจากนี้ยังมีการฟ้อนอื่น ๆ อาทิเช่น ฟ้อนตั้ง หวาย ฟ้อนศรีโคตรบูรณ ฟ้อนสาละวัน และมีการฟ้อนรำของชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ เช่น ฟ้อนผู้ไท แสกเต็นสาก ฟ้อนไทญ้อ เป็นต้น

ตัวอย่างนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเหนือ ฟ้อนศรีโคตรบูรณ

ที่มา : <http://www.isan.clubs.chula.ac.th/folkdance/index.php?transaction=nakornpanom02.php>

ศรีโคตรบูรณ เป็นอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ในอดีต อาณาจักรหนึ่งแห่งภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งศูนย์กลางอาณาจักร อยู่ในเขตนครพนมและสกลนคร มีเกดประวัติศาสตร์เล่าว่า เมื่อครั้งศรีโคตรบูรณรุ่งเรือง บ้านเมืองสงบสุข ศิลปะต่าง ๆ เจริญเป็นอันดี ศิลปะด้านดนตรี และนาฏศิลป์ ตามหัวเมืองน้อยใหญ่ ก็รุ่งเรือง เป็นที่นิยมมาก อยู่มาวันหนึ่ง เจ้าเมืองศรีโคตรบูรณ จึงดำริให้มีการเล่นแอ้วแคนประกอบการฟ้อนรำประกวดประชันกัน ระหว่างคณะแอ้วแคนต่าง ๆ โดยทำนองเพลงและฟ้อนรำ ขอให้ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ทั้งหมด ขอให้เป็นการแสดงใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน คณะแอ้วแคนต่าง ๆ ก็ส่งการแสดงเข้าประกวดมากมาย สุดท้าย เจ้าเมืองศรีโคตรบูรณ ได้ตัดสิน ให้แอ้วแคนชุดนี้ ชนะการประชัน.... และต่อมา เพื่อเป็นการรำลึกถึงอาณาจักรนี้ จึงได้ตั้งชื่อชุดการแสดงนี้ว่า “ฟ้อนศรีโคตรบูรณ” ฟ้อนศรีโคตรบูรณ ใช้ผู้หญิงล้วน ตั้งเดิม เป็นรำประกอบบายแคน จังหวะโยก โย่น โอนเอน

อ่อนไหว จังหวะเพลง และท่าร่าก็อ่อนช้อย งดงาม สมเป็นการแสดงระดับสูงซึ่งแสดงต่อหน้าเจ้าเมือง

ฟ้อนภูไทสกลนคร

ที่มา : [http://www.isan.clubs.chula.ac.th/folkdance/index.php? transaction=skolnakorn01.php](http://www.isan.clubs.chula.ac.th/folkdance/index.php?transaction=skolnakorn01.php)

การฟ้อนภูไทในจังหวัดสกลนคร เริ่มมีมาตั้งแต่สมัยที่เริ่มสร้างองค์พระธาตุเชิงชุม ซึ่งเป็นพระธาตุคู่บ้านคูเมืองของชาวสกลนครทุกชนเผ่า (คือมีการดัดแปลงปราสาทหินแบบเขมรแล้วครอบทับสร้างเป็นพระธาตุในศิลปะแบบล้านช้างขึ้นแทน) ชาวภูไทเป็นชนเผ่าที่รับอาสาที่จะเป็นผู้ปฏิบัติรักษาหาเครื่องสักการบูชาพระธาตุ ทุก ๆ ปี เมื่อถึงฤดูข้าวออกรวง จะมีการเก็บเกี่ยวข้าวบางส่วนเพื่อนำไปทำเป็น “ข้าวเม่า” ซึ่งชาวภูไทจะนำเอาข้าวเม่ามาถวายเป็นการสักการะองค์พระธาตุเชิงชุม ซึ่งมักจะมีขบวนแห่ เรียกว่า “แห่ข้าวเม่า” และมีการฟ้อนรำรอบ ๆ องค์พระธาตุ

แต่เดิมเป็นการฟ้อนรำของผู้ชายเพื่อบูชาพระธาตุในเทศกาลสักการะองค์พระธาตุ แต่ภายหลังก็ได้เปลี่ยนผู้ฟ้อนมาเป็นผู้หญิงทั้งหมด เพราะท่วงท่าและลีลาการฟ้อนซึ่งจะดูสวยงามและอ่อนหวานมากกว่า ผู้ฟ้อนหญิงชาวภูไทจะแต่งกายตามแบบสตรีชาวภูไทสกลนคร และมีการสวมเล็บยาวในการฟ้อนรำอีกด้วย ต่อมาชาวภูไทในท้องถิ่นอื่นในจังหวัดสกลนครได้มาพบเห็นจึงได้นำไปประยุกต์ทำฟ้อนขึ้นอีก และมีการแต่งเนื้อร้องประกอบการแสดงเพิ่มเติมอีกด้วย

นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานใต้

กลุ่มอีสานใต้ คือ บริเวณที่ราบตอนใต้ที่เรียกว่า “แอ่งโคราช” ซึ่งได้แก่ จังหวัด นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ นี้มีการสืบทอดวัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสืบทอดวัฒนธรรมจากเขมร-ส่วย ได้แก่ ชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ ชนกลุ่มที่ได้รับสืบทอดวัฒนธรรมจากเขมร-ส่วยนี้ จะพูดภาษาเขมร และส่วย ดังนั้นศิลปะการแต่งกาย ดนตรี ขับร้อง และการพ้อนรำ ที่เรียกเป็นภาษาถิ่นว่า เรือม จะเป็นวัฒนธรรมจากเขมร-ส่วย เช่น เรือมอันเร เรือมขันตรูจัน เรือมจับกรับ เรือมกันตรึม เป็นต้น กลุ่มวัฒนธรรมโคราช ได้แก่ ชนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัด นครราชสีมาและบางส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งพูดภาษาโคราช และมีศิลปะประจำถิ่น คือ การเล่นเพลง

ตัวอย่างนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานใต้

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=JcMCjB-axzk>

เรือม แปลว่า “รำ” อันเร แปลว่า “สาก” ดังนั้น เรือมอันเร จึงแปลว่า การรำสากการเรือมอันเรนั้น จะเล่นกันในช่วงของวันหยุดสงกรานต์ โดยชาวบ้านจะเล่น เรือมอันเรที่ลานบ้านหรือว่าลานวัด

เครื่องดนตรี การเรือมอันเรมีการใช้เครื่องดนตรีประกอบ คือ กลองโทน 1 คู่ ปี่ใน 1 เล้า ซอฮู้เสียงกลาง 1 คัน ฉิ่ง กรับ ฉาบ อย่างละ 1 คู่ และมีอุปกรณ์ประกอบการ เล่นเรือมอันเร คือ สาก 2 อัน ยาวประมาณ 2-3 เมตร ทำจากไม้เนื้อแข็ง มีหมอนวาง รองหัว-ท้ายสาก มีความยาว 1.50 เมตร สูงประมาณ 3-4 นิ้ว

ทำนองและจังหวะในการรำ ในการรำในสมัยก่อนมีเพียง 3 จังหวะ คือ จังหวะ
จิงมุย (ชาเดียว) จังหวะมลปโดง (ร่มมะพร้าว) จังหวะจิงปรี (สองขา) ต่อมามีการพัฒนา
ทำรำเพิ่มขึ้นรวมเป็น 5 จังหวะ ดังนี้

จังหวะไหว้ครู

จังหวะกัจปกกา

จังหวะจิงมุย

จังหวะมลปโดง

จังหวะจิงปรี

ท่าพ็อนรำ ในสมัยก่อนไม่มีท่ารำที่เป็นแบบแผนแน่นอน เพราะว่าเป็นการรำ
เพื่อความสนุกสนานในยามพักผ่อน ส่วนมากผู้ที่อยู่ในวงรำสากจะเป็นหญิงล้วน ส่วนหนุ่ม ๆ
จะมาเป็นกลุ่มยืนชมสาวที่กำลังรำอยู่ หากชอบคนไหนก็เข้าไปรำด้วย แต่ในปัจจุบัน
การเรียมอันเรได้มีการพัฒนาไปสู่แบบแผน และเนื่องจากมีการส่งเสริมและฟื้นฟูประเพณี
คล้องช้างประจำปี (งานแสดงช้าง) จังหวัดสุรินทร์ การเล่นเรียมอันเร จึงกลายเป็น
ส่วนประกอบสำคัญของงาน เพราะมีการนำเอาเรียมอันเรมาแสดงในงานช้างทุกปี
และยังใช้แสดงเพื่อต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองที่มาเยือนอีกด้วย

เรียมกันตรึม

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=LKzhAZQRctE>

กันตรึมเป็นการละเล่นพื้นเมืองของชาวไทยเชื้อสายเขมรในเขตอีสานใต้
ซึ่งเป็นชุมชนที่ใช้ภาษาเขมรเป็นภาษาถิ่น เช่น จังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ
เล่นได้ทุกโอกาสไม่กำหนดว่าเป็นงานมงคลหรืออวมงคล ไม่ทราบแน่ชัดว่ามีมาแต่เมื่อไร

แต่มีประวัติเล่าว่า โบราณใช้สำหรับขับร้องประกอบการรำยาววงสรวง หรือเล่นประกอบ พิธีกรรม เรียกว่า เล่นเพลงอาร์กษ จากความเชื่อที่ว่าผู้ป่วยประทุพติพิต ทำให้เทวดาอาร์กษ ลงโทษ ส่วนชื่อกันตรึมมาจากเสียง “กลองกันตรึม” ที่ใช้บรรเลงเป็นหลัก เมื่อตีจะออกเป็น เสียง “กันตรึม โจ๊ะ ตรึม ตรึม”

กันตรึมถือเป็นแม่บทของเพลงพื้นบ้านและการละเล่นพื้นบ้านอื่น ๆ ของจังหวัด แถบอีสานใต้ที่สื่อสารกันด้วยภาษาเขมร ไม่มีแบบแผนของทำรำที่แน่นอน เพราะไม่เน้น ทางด้านการรำ แต่เน้นความไพเราะของเสียงร้องและความสนุกสนานของทำนอง สำหรับ เครื่องดนตรี นอกจากกลองกันตรึม 2 ลูก ยังมี ซอ ปี่อ้อ ขลุ่ย ฉิ่งและกรับ ส่วนบทเพลง ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เกี่ยวพาราสิ ไร่โลม ชมธรรมชาติ สู้ขวัญ เล่าเรื่อง แข่งขันปฏิภาณ ฯลฯ โดยผู้เล่นแต่งกายตามประเพณีของ ท้องถิ่น ผู้หญิงนุ่งซิ่น เสื้อแขนกระบอก ผ้านโอบเฉียงห่มทับ ผู้ชายนุ่งโจงกระเบน เสื้อคอ กลมแขนสั้น ผ้าไหมคาดเอวและพาดไหล่

เอกสารหมายเลข 1.15

ใบงานเรื่อง รูปแบบและลักษณะของนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามที่กำหนด

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

1. เพราะเหตุใดจึงมีการแบ่งกลุ่มภาคอีสานออกเป็น 2 กลุ่ม

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการแสดงด้านนาฏศิลป์ที่ปรากฏในกลุ่มอีสานเหนือมาอย่างน้อย 3 ชุดการแสดง

.....

.....

.....

3. การแสดงเรือบมอันเรใช้แสดงในเทศกาลใด

.....

.....

.....

4. เรือบมกันตรึมกับเรือบมอันเรแตกต่างกันอย่างไร จงอธิบายมาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

5. จงบอกประวัติความเป็นมาของฟิสิกส์โคตรบรูณ์มาพอสังเขป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ใบงาน เรื่อง วิเคราะห์การแสดงพื้นเมืองอีสานที่นักเรียนสนใจ

คำชี้แจง

เลือกการแสดงพื้นเมืองอีสานที่สนใจกลุ่มละ 1 การแสดง
โดยศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ ดังต่อไปนี้

1. <http://www.artsedcenter.com>
2. <http://chitasamta.blogspot.com/>
3. <http://www.isan.clubs.chula.ac.th/folkdance/index.php>

จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย ร่วมสรุปการวิเคราะห์และการอภิปรายว่า
นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานมีลักษณะอย่างไร เช่น การแต่งกาย การพ้อง เครื่องดนตรี ฯลฯ
ลงเป็นผังความคิดลงในกระดาษบรูฟส์ ที่ครูแจก พร้อมตกแต่งให้สวยงาม และออกมา
นำเสนอหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่ม

แบบทดสอบหลังเรียน
สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบฉบับนี้มีทั้งหมด 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน
 2. เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก
 3. เวลาในการทำแบบทดสอบ 15 นาที
 4. ให้นักเรียนระบายด้วยดินสอดำลงในช่องตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

ในกระดาษคำตอบเพียงข้อเดียว

<p>1. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน</p> <p>ก. การแสดงที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม การละเล่น และวรรณกรรมของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>ข. การรำรำ ดนตรี บทร้อง ของท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</p> <p>ค. การแสดงประจำท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เป็นแสดงที่นำกลอง ทำให้ผู้คนตื่นเต้น</p> <p>ง. การแสดงที่ประกอบไปด้วย พ็อน เซ็ง ลำ</p> <p>2. ศิลปะการแสดงที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือข้อใด</p> <p>ก. ระบำเก็บใบชา ข. เต็นท์รำเดี่ยว</p> <p>ค. ระบำร่อนแร่ ง. เซ็งแห่ใช้หมดแดง</p> <p>3. นาฏศิลป์ในข้อใดแสดงเพื่อเช่นสรวงบูชาเทพเจ้า</p> <p>ก. โส้ทั้งบั้ง</p> <p>ข. เซ็งแห่ใช้หมดแดง</p> <p>ค. เซ็งกระต๊อบข้าว</p> <p>ง. รำมโนราห์เล่นน้ำ</p>	<p>4. การแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานข้อใดสัมพันธ์กัน</p> <p>ก. พ็อนแคน-การเกี่ยวพาราลี</p> <p>ข. พ็อนบายศรีสู่ขวัญ-การประกอบอาชีพ</p> <p>ค. พ็อนมโนราห์เล่นน้ำ-วรรณกรรมท้องถิ่น</p> <p>ง. มวยโบราณ-แสดงเพื่อสื่อถึงเอกลักษณ์ในท้องถิ่น</p> <p>5. การแสดงโส้ทั้งบั้งผู้แสดงใช้อุปกรณ์ใดมากระทบกับพื้น เพื่อให้เกิดเสียงดังเป็นจังหวะ</p> <p>ก. ก้อนหิน ข. กรับ</p> <p>ค. กระบอกไม้ไผ่ ง. ไม้คมแฝก</p> <p>6. จังหวัดใดไม่ได้อยู่ในกลุ่มนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานเหนือ</p> <p>ก. หนองคาย ข. สกลนคร</p> <p>ค. นครพนม ง. บุรีรัมย์</p> <p>7. การแสดงพื้นเมืองอีสานข้อใดอยู่ในกลุ่มอีสานเหนือทั้งหมด</p> <p>ก. ศรีโคตรบูรณ์ พ็อนภูไท หมอลำ</p> <p>ข. พ็อนไทญ้อ เรือมอันเร พ็อนตั้งหวาย</p> <p>ค. เรือมกันตรึม เรือมอันเร หมอลำ</p> <p>ง. เรือมกันตรึม ศรีโคตรบูรณ์ พ็อนสาละวัน</p>
---	--

<p>8. ต.ญ.พลอย รับชมการแสดงมโนราห์เล่นน้ำ หลังจากชมเสร็จจึงเข้าไปค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่อง ท้าวสีหนม-มโนราห์ การแสดงมโนราห์เล่นน้ำ จึงให้คุณค่าด้านใดแก่เด็กหญิงพลอยมากที่สุด</p> <p>ก. ด้านความบันเทิง</p> <p>ข. ด้านการศึกษา</p> <p>ค. คุณค่าด้านจริยธรรม</p> <p>ง. คุณค่าด้านความคิด</p> <p>9. เพราะเหตุใดจึงต้องอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน</p> <p>ก. เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น</p> <p>ข. เพราะเป็นการแสดงที่มีอุปกรณ์ ประกอบการแสดงราคาแพง</p> <p>ค. เพราะทำให้ประเทศมีรายได้มาก</p> <p>ง. เพราะทำให้คนในประเทศมีอาชีพ</p>	<p>10. เรือมอันเร เป็นการแสดงนาฏศิลป์ที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตชาวอีสานในเรื่องใด</p> <p>ก. ประเพณีพิธีกรรมความเชื่อ</p> <p>ข. วรรณกรรมอีสาน</p> <p>ค. การประกอบอาชีพ</p> <p>ง. การละเล่นและเกี่ยวพาราสี</p>
--	---

เฉลยแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน
สาระที่ 1 นาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน

1	ค
2	ง
3	ก
4	ข
5	ค
6	ก
7	ง
8	ข
9	ก
10	ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์